

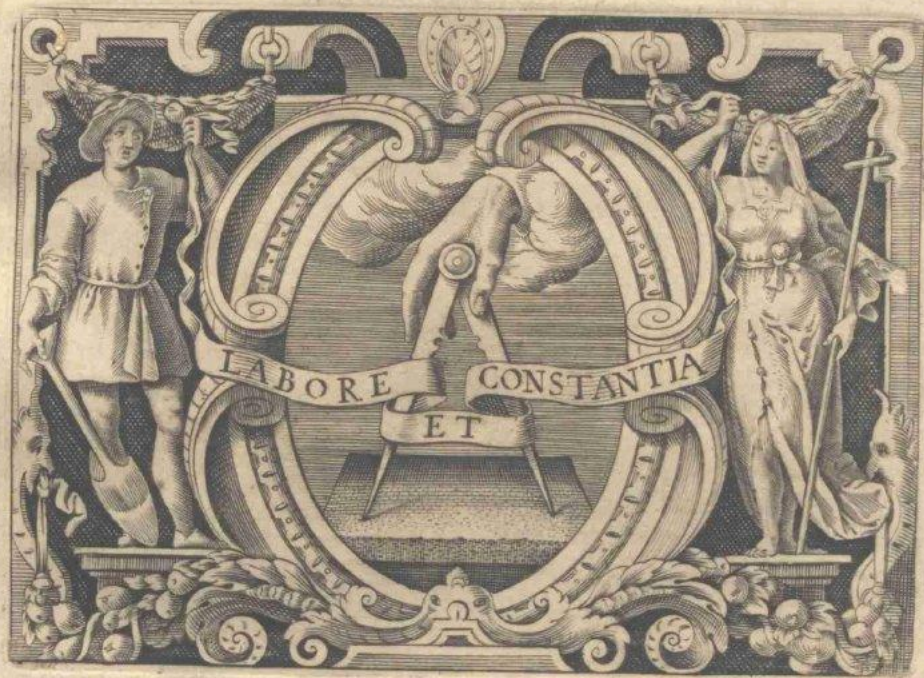

IUSTI LIPSI
DE
MILITIA ROMANA
LIBRI QVINQVE,
COMMENTARIJS AD POLYBIUM.

Editio tertia, aucta variè & castigata.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.

CLC. ICCC.

Cum Privilegijs Casareo & Regio.

INSTITUT
DE

BIBLIOTHECA ROMANA

LIBRI QUINQUE

COMMENTARIUS AD POLYBIA

EDITIONIS A. G. B. 1781

PHILIPPO III.
HISPANIARVM
ET INDIA RV M
PRINCIPI.

VÆ de MILITIA scripsi,
magne Princeps, etiam
tunc cùm scripsi, animo
tibi destinaui & inscripsi,
& suspendi, vt sic dicam,
ad tuam aram. Multa me
incitabant. sed præcipua:
quòd tuus essem, in solo
& vetustissimo patrimonio tuo natus: quòd
res militaris, & ideò magnitudine & fortunà
tuà non indigna. Enimuerò quem magis tra-
ctare aut scire hæc deceat, quàm Principem?
& verissimè prudens ille noster Cornelius:
Cetera utcumque dissimulari, sed ducis boni Impera-
toriam esse virtutem. Quid verò talem Princi-
pem? Nihil blandimur tibi, nec publicè lo-
cus sit, aut gratia: sed ab orbe condito non
fuit, qui maior in re aut spe fuerit, quàm te
fata videntur destinasse. Præest iam diu maxi-
mus Regum pater tuus tot regnis; in vtro-
que orbe iura reddit, veteri & nouo; atque

ecce nouam ad potentiam viam fortuna nu-
 per aperuit, adiectâ Lusitaniâ: quæ sola ad-
 huc lacinia deerat pulcherrimæ & solidæ
 Hispaniarum vesti. Adfuta est, & vnâ cum eâ
 Africæ & Asiæ portus aut insulæ: id est, clau-
 stra atque aditus, quibus ipsas illas inuadatis,
 & totas subiiciatis in leges & iura vestra. Pie-
 tas iamdiu huc vocat & religio: sed recenter
 etiam iniuria, quam immanis ille hostis Au-
 striacis tuis infert, factus & solens violare, ra-
 pere, & regna regnis adiicere, nullo nisi ar-
 morum iure. O exergiscere tu aliquando,
 adolescens & vegete, & magno PHILIPPO
 tuo esto magnus ALEXANDER. Omnes isti
 Asiatici Darij se contrahent, & ad motum
 tuum timebunt quantum nunc timentur.
 Exempla tibi adfunt fortiter & feliciter ca-
 piendi imperij à maioribus illis tuis, quos im-
 mensâ serie è Cæsaribus & Regibus nec̃tis.
 Sed eminent inter istos FERDINANDVS &
 ISABELLA proauis (fæminam nihil me pudet
 addere; non fæminam, sed vero verbo heroi-
 nam) eminent, inquam, primi auctores ma-
 gnitudinis & claritudinis Hispanæ. Ij in Ita-
 liam arma intulerunt, ij in Galliam: ij nouum
 orbem tibi aperuerunt, arcanum depositum,
 & quid nisi limitem ad nouum imperium à
 Prouidentia diuinâ? Sed & CAROLVS inter
 istos luce suâ fulget, auustus, vir bello ma-
 ximus,

ximus, & idem moderati bonique exemplar
imperij. Quid PHILIPPVS pater? cuius vt
ceteræ virtutes fileantur (viuit enim, & po-
steritas magis hæc dicet,) at certè LENITAS
& CONSTANTIA non omittentur, illustria
sidera in illo virtutum choro. Non fuit à na-
tis regibus (te Fides & Veritas appello) qui
magis propriè hæc sibi vindicauerit: & addo
ab illis fontibus scaturiginem, Sedatum re-
gimen & quietum. Vt gubernator in magnâ
naui, flectit & regit omnia, paruo motu. quid
ad minuta eo? vt summus ille mundi rector
Deus, machinam hanc quatit & mouet, ipse
inconcussus: talis tuus ille genitor, vetus re-
gnandi & securus. Tu succede, sed ferò (pie-
tas tua hoc postulat:) & illum atque illos no-
bis redde, quorum sanguinem & partem
præfers. Rapitur ad similitudinem suorum
excellens quæque natura, & simulacrum cæ-
lestium animorum refert decerpta ab iis au-
ra. En orbem Christianum turbatum bellis
aut diffidiis: in te oculos coniicit, & aliorum
aperta inclinatio est, aliorum occultus me-
tus. Quid hæc nisi maxima, iam magno tibi,
præfagiunt: tu vt ere aduocante fortunâ; sed
ita vt nihil ei debeas, & fecisse eam virtus
tua videatur. Absque hac, Princeps, magnam
famam habere potes, non potes bonam: sed
nec firmam aut diuturnam potes, nisi nixa sit

6
eo fulcro. Nam viuos & superstites premere
in rectè factis etiam Liuor aut Inuidia potest,
& plebeij sermones: at mortuos, & cùm tra-
ctu Veritas inualefcit, splendor ille Famæ &
Virtutis irradiat, & seria scripta ad memo-
riam tradunt posterorum. Hæc ad te: de me
& meo munere, exiguum hoc vtrumque fa-
teor, etsi in re magnâ. Quid enim maius Mili-
tiâ? quæ sola orbem temperat, nec regna so-
lùm dat aut adimit, sed ipsam vitam. Nulla
respublica aut status sine eâ floruit, nulla per-
ennauit: & vt quæque melioribus legibus
aut moribus fuit, ita hanc habuit meliorem.
Talem ROMANAM apud te audacter profi-
temur: quâ nihil cultius, sanctius, amplius,
moribus, disciplinâ, imperio fuit. Igitur nec
Militiâ. & hæc est illud telum, quo, Virtute
comite, terras sibi sub vtroque Sole subiece-
runt, & subiectas in sæcula aliquot tenuerunt.
O si mens tibi sit Princeps (facultas adest, &
probæ institutioni hoc debes, vt intellegas)
si mens, dico, sit vagandi per eorum Annales
& gesta: quos flores virtutum colligas? quæ
præcepta paci & bello? Sed huic maximè, in
quo excelluisse eos super omnes gentes, di-
cere possumus cum gentium consensu.
Tuam illam consule, & ipsos Hispanos. qui
etsi robore & bello semper validi, tamen ab
arte destituti sunt: & ea fecit vt caderent,
quam-